

DEN REGIONALE BY – GRÆNSELØS PLANLÆGNING

Byplanmøde i Guldborgsund,
Lolland og Vordingborg kommuner

1.-2. oktober 2015

PROGRAM

” Vi ser i øjeblikket mange skåltaler i de nye regionale samarbejder. Og skåltaler er vigtige og nødvendige, men vi skal bringe visionerne til praktisk virkelighed.

Bestyrelsesformand Maj Green,
Dansk Byplanlaboratorium

TEMA: DEN REGIONALE BY

Med Den regionale by – Byplanlaboratoriets årstema for 2015 – sætter vi fokus på spørgsmålet, om vi i dansk planlægning har de rigtige instrumenter til at adressere regionale dagsordener? I løbet af foråret 2015 har vi afholdt en række debatmøder, hvor deltagerne medvirkede til at kvalificere temaet med mange skarpe pointer. Desuden har vi gennemført en undersøgelse af kommunernes mange regionale samarbejder. Vi fik 51 svar med beskrivelse af ikke mindre end 216 regionale samarbejder.

Læs evt. mere på www.byplanlab.dk

PLANLÆGGERNES HOT OG NOT

Hvilke temaer, vurderer planlæggerne er de tre vigtigste for de regionale samarbejder? Svaret på spørgsmålet kan ses herunder, hvor de henholdsvis tre mest hyppige og sjældne temaer er oplistet (procent i parentes)

Hot

Erhvervsudvikling (36 %)
Infrastruktur (24 %)
Turisme (12 %)

Not

Fødevarer (0 %)
Social bæredygtighed (2 %)
Bæredygtighed/miljø (2 %)

10%
på 10 år
– så meget er pendling
til de største byer steget
(fra byregioner.dk)

BREDE SAMARBEJDER – FORDEL ELLER ULEMPE?

Hvad er det regionale samarbejdes hovedfokus? lyder et af spørgsmålene i undersøgelsen. Planlæggerne giver dog ofte udtryk for, at de mener, at spørgsmålets præmis om hovedfokus er fejlagtig – fx svarer en af de adspurgte: ”Det er misvisende kun at udpege et hovedfokus. Samarbejdet er dannet med henblik på styrkelse af infrastruktur, bosætning og erhvervsudvikling, men har gennem årene spredt sig til flere emner, herunder bæredygtighed, uddannelse og beskæftigelse, internationalisering m.fl.”

VI VIL VÆKST!

Greater Copenhagen: **Fælles om vækst og nye jobs,** Byregion Fyn: *Vi vil skabe et stærkt grundlag for vækst i erhvervsliv og bosætning gennem et tæt samarbejde,* Trekantområdet: **Danmarks bedste rammer for vækst,** Business Region Aarhus: **styrke området som et af Danmarks to førende vækstcentre,** Business Region North Denmark: **Vækst og udvikling i Nordjylland**

Udpluk fra fem regionale samarbejders hjemmesider, Dansk Byplanlaboratoriums undersøgelse, marts 2015

” Vi mangler en overkommunal planlægning. I øjeblikket sker der det, at staten pålægger kommunerne at varetage nationale interesser lokalt.

sagt på Byplanlaboratoriets fyraftensmøde

” Det er ikke nok at erstatte den regionale overligger med nogle tværkommunale fællesskaber, hvor man bare kan lade 'dem man ikke gider lege med' stå tilbage på perronen og se på, at 'Business Region togene' kører.

formand Stephanie Lose (V), Udvalget for regional udvikling, Region Syddanmark på byregioner.dk

Eksempler på regionale samarbejder i 2015

” En succesfuld region er en region, hvor by og opland er hinandens forudsætninger. Hvor der ikke er konkurrence og suboptimering, men hvor man hver især har fundet sin egen rolle i det store samarbejde

Direktør Ellen Højgaard Jensen,
Dansk Byplanlaboratorium.

”

Har vi i dansk planlægning de rigtige instrumenter til at adressere regionale dagsordener?

DEN REGIONALE BY – GRÆNSELØS PLANLÆGNING

Vores regionale liv

Hvad er den regionale by? Mange danskere har et hverdagsliv, der er præget af pendling til jobbet i nabokommunen, fritidsliv i hjemkommunen og shopping og uddannelse andre steder. Hverdagslivet er præget af mange typer regionale flows – pendlere, ressourcer, fødevarer og energi, for ikke at glemme naturfænomener som fx øgede mængder regnvand og havvand, der som bekendt heller ikke respekterer kommunegrænser.

Vores instrumenter

Men har vi i dansk planlægning de rigtige instrumenter til at adressere regionale dagsordener? Ledelsen af den regionale by foregår i netværk og samarbejder på tværs. Og der foregår et spil om magt: Hvem bestemmer hvad i de nye samarbejder, og hvilken rolle har politikerne? Det smager af byledelse, samskabelse og netværksplanlægning, mens den formelle beslutningskraft fortsat ligger i de klassiske beslutningsfora.

Vores gensidige afhængighed

Der kan være gode grunde til at tænke i funktionelle samarbejder på tværs. Mange aktører indgår i regionale samarbejder som fx *Byregion Fyn*, *Business Region Aarhus*, *Business Region North Denmark* og *Greater Copenhagen* – fire nye eksempler, der supplerer de fem institutionaliserede regioner og kommuneaktørtråd. Blandt andet for at gøre de regionale samarbejder til brands i den globale konkurrence.

Så, hvordan kan dansk planlægning håndtere den regionale by?

Det spørgsmål vil Byplanlaboratoriet invitere politikere og embedsmænd til fælles diskussion og refleksion om på Byplanmødet. Med tre værtskommuner – Guldborgsund, Lolland og Vordingborg – vil Byplanmødet ligne et regionalt samarbejde og byde velkommen til en egn, hvor nogle byer oplever vækst, mens andre skrumpner. En egn som i øvrigt ser sig selv som forhave til storbyer som fx København og Rostock, som Femern Bælt-forbindelsen vil forbinde.

PROGRAM

Ret til ændringer forbeholdes

TORS DAG DEN 1. OKTOBER

9.00

Ankomst til Panteren, Vordingborg

10.00

Velkommen til Den regionale by

Bestyrelsesformand Maj Green,
Dansk Byplantlaboratorium

Regional planning – International Lessons

International examples on well functioning regions and regional planning strategies. The importance of political leadership and why regional planning sometimes fail.

Professor Greg Clark, *The Business of Cities*

Greg Clark er uafhængig rådgiver og arbejder bl.a. for OECD. Clarks key note er muliggjort med støtte fra Realdania.

10.45

Netværkspause med besøg på markedspladsen.

11.35

Vores gensidige afhængighed

"Med etableringen af Greater Copenhagen bliver vi alle stærkere", siger de sjællandske borgmestere. Hvem bestemmer hvad i de nye samarbejder? Hvilken rolle kræver samarbejdet af politikerne. Debat om samarbejde og konkurrence i den regionale by.

Debatpanel med

Overborgmester Frank Jensen (S),

Københavns Kommune,

Borgmester John Brædder (L),

Guldborgsund Kommune,

Borgmester Holger Schou Rasmussen (S),

Lolland Kommune

Borgmester Knud Larsen (V),

Vordingborg Kommune

Greater Copenhagen tager konkurrencen op med Europas øvrige metropoler. Samarbejdet blev etableret i 2014 mellem 46 kommuner samt Region Hovedstaden og Region Sjælland, på sigt skånske kommuner.

Hverdagsliv i 100 km byen

Om livet i den grænseløse bys mobilitetslandskaber.

Professor Ole B. Jensen, Aalborg Universitet

13-14

Frokostpause i den regionale bys markedsplads.

14.00-16.30

Delmøder og Markedsplads
(se side 6-9)

19.00-00.30

Aftenarrangement

i Nykøbing F-hallen – Byplanprisoverrækkelse, middag, en smagsprøve fra *Djøf med løg(n) II* og musik.

Smagsprøve på komiker Per Helges kommende show *Djøf med Løg(n) II* om det absurde arbejdsliv, hvor printerne strejker og projekterne hober sig op mens flodbølgen af holistiske kompetenceplatforme og virtuelle trivselsforløb skyller ud over organisationen.

FREDAG DEN 2. OKTOBER

9.00

Udflugter

(se side 10-18) afgår fra Nykøbing F-hallernes parkeringsplads.

14.30

Ankomst til Panteren

15.00

Andre øjne på den regionale by

i Panteren, Vordingborg

The Little Apple

En lokal ildsjæl brænder for Sydhavsøerne og Saksøbing, som skal være verdens bedste, lille by.. og et regionalt fyrtårn for fødevarer- og gastronomiudvikling. Hør hvorfor og hvordan.

Gastronomisk iværksætter Claus Meyer

Fra mere til bedre

De gamle spilleregler handler om *mere*, om vækst, om processer og angsten for sammenbrud. De nye spilleregler handler om *bedre*, om værdiskabelse, om mennesker og behovet for regelbrud. Hvad betyder det for planlægningen?

Fremtidsforsker Anne Skare,

Future Navigator

16.00

Byplanmødet slutter

DELMØDER

torsdag den 1. oktober
kl. 14.00-16.30

Delmøder afholdes i Panteren i Vordingborg. Af hensyn til lokalestørrelser er der loft over deltagerantallet på de enkelte delmøder. Når du tilmelder dig, vil vi bede dig om at angive dine ønsker om deltagelse i prioriteret rækkefølge. Dine ønsker efterkommes i den rækkefølge, tilmeldingerne modtages (*først til mølle*). Det er kun muligt at deltage i ét af delmøderne A-F eller M Markedspladsen (se side 8-9).

En del af projekt *De nationale turistveje* i Norge.
(Se delmøde C)

”Vi mangler helt åbenlyst nogle organisatoriske enheder, som er bedre rettet mod at arbejde med byregionerne.

Lektor Carsten Jahn, Aalborg Universitet på byregioner.dk

A

Kommunerne, konkurrencen og komplementariteten

Videns- og debatmøde

I konkurrencestaten konkurrerer man fra by til by og kommune til kommune. Alle slås om det samme og spænder ben for hinanden. Kommuner skal både konkurrere mod hinanden for at sikre lokal vækst og udvikling og samtidig komplementere hinanden for at sikre vækst i Danmark som helhed. Men stadig flere har i dag en forståelse af, at hvad der er godt for byer og vækstområder også er godt for oplandet.

Et bud på et nyere instrument til netop at komplementere hinanden er de såkaldte *business regions* – de er kommet godt i gang, men hvornår leverer de? Kan planlægningens værktøjer bruges her – eller er det helt andre værktøjer, vi har brug for?

OPLÆG VED

professor Ove Kaj Pedersen, CBS.

REPLIKKER VED

Borgmester (S) Holger Schou, Lolland Kommune
Formand Steen Christiansen, KKR Hovedstaden og Borgmester (S), Albertslund Kommune

MØDELEDER ER Marie Louise Madsen, næstformand i Dansk Byplanlaboratorium og kontorchef i KL.

B

Når alt kommer til alt, savner vi så amterne?

Debatmøde med 'et lyttende panel'

Byplanlaboratoriet fortsætter planlovsdebatten. Kom og vær med! Amterne er nedlagt og regionerne er skrevet ud af planloven. Hvordan varetages de regionale hensyn så i dag? Hvem tager sig af *kysterne, detailhandlen og det åbne land*?

Efter en kort introduktion af panelet vil du blive inviteret til at drøfte de tre emner med de andre deltagere. Panelet vil så kommentere jeres ideer og spørgsmål.

PANELET BESTÅR AF

Afdelingsleder Maj-Britt Helle Jensen, Faaborg Midtfyn Kommune

Borgmester John Brædder(L), Guldborgsund Kommune
Lone Loklindt (B)

Direktør Torben Schwabe, Lyngby Storcenter

MØDELEDER ER Peter H. Vergo, bestyrelsesmedlem i Dansk Byplanlaboratorium og plan og byggechef i Vordingborg Kommune.

”Tænk hvis man turist oplevede en port til egnen, i stedet for at støde ind i en hel stribe kommunale markedsføringsfremstød.

Ph.d.-studerende Jacob Bjerre Mikkelsen,
Aalborg Universitet

C

Regionale turistattraktioner

Inspirationsmøde

Som turist rejser man efter steder og oplevelser. Vestkysten, Det sydfynske øhav eller Limfjorden er steder eller områder, man besøger. Det har intet at gøre med planlægningshierarkier, administrative grænser eller kommunal branding. På dette delmøde lader vi os inspirere af en række projekter, som arbejder med turisme i regional skala og hvor der er taget udgangspunkt i en attraktion, som går på tværs.

Vi skal blandt andet høre om havneomdannelser i Limfjorden og om de nationale turistveje i Norge, hvor man gennem små, eksklusive indgreb sætter fokus på rejsen fremfor på endestationen.

OPLÆG VED

Leder Morten Løvset, Arkitekturrådet for Nasjonale Turistveger, Statens Vegvesen

Ph.d.-studerende Jacob Bjerre Mikkelsen, Aalborg Universitet

MØDELEDER ER Christian Lützen, bestyrelsesmedlem i Dansk Byplanlaboratorium og vicedirektør i Erhvervs og vækstministeriet.

D

To want all is to get nothing

Share your own experiences in this workshop in English organised in collaboration with the International Federation for Housing and Planning (IFHP).

In this workshop we discuss international trends in the ongoing transformation of the European regions where progress is measured in quality of life. ‘To want all is to get nothing’ (see pages 4-5) – also when it comes to regional development. This means that drivers for developing a region must be based on actual local identity and local potential matched with the economy, growth and living conditions.

PRESENTATION

of examples on European regions by project manager Viviana Rubbo, workshop moderation by Chief Marketing Officer Christina Krog, both IFHP.

E

Erhvervsudvikling på nordjysk – eksempel til efterfølgelse?

Inspirations- og debatmøde arrangeret i samarbejde med REG LAB.

Business Region North Denmark er et nyt samarbejde hvor region, kommuner og erhvervsliv sigter mod at skabe en stærk vækst-kultur, hvor der ikke er langt fra tanke til handling og resultater. Samarbejdet er kommet stærkt fra start. Eksempelvis er der sat fuld kraft på at oprette flere studiejobs, fordi det er medvirkende til at holde de studerende i regionen efter endt uddannelse. De offentlige og private parter har forpligtet sig gensidigt på denne indsats og der er sat midler bag ordene.

På delmødet hører vi om det nye samarbejdes organisering og indhold. Vi spørger også til hvilke implikationer det har for den fysiske planlægning? Og hvad får Øster Assels ud af erhvervsudvikling i Aalborg? Vi diskuterer også bredere om businessregions er relevant i andre regioner – og hvorfor (ikke)?

OPLÆG VED

Fungerende sekretariatschef Jørgen Basballe,

Business Region North Denmark

Stadsarkitekt Peder Baltzer Nielsen, Aalborg Kommune

REPLIK VED

Specialkonsulent David Meinke, Region Hovedstaden og Greater Copenhagen-samarbejdet

MØDELEDER ER Bjarne E. Jensen, direktør i REG LAB.

F

Danmark i år 2050 – scenarier for fremtidens regionale byer

Workshop tilrettelagt i samarbejde med Dansk Arkitektur Center (DAC)

Der er bred enighed om, at en omfattende grøn omstilling er nødvendig for at nedbringe Co2-udledningen. Men hvad vil det kræve? Med DK2050 stiller DAC skarpt på fremtiden for danske kommuner og regioner. Projektet anvender fremtidsscenarioer for at diskutere de komplekse udfordringer frem mod et grønt, bæredygtigt Danmark, optimale vækstbetingelser og sammenhængskraft mellem by og land.

Kom og lad dig inspirere af tre deltagerkommuners erfaringer med DK2050-scenarierne i deres strategiske planlægning. Prøv selv at arbejde med fremtidsscenarioerne – og se, hvordan fremtidens muligheder kan forme sig for din kommune og region.

KORTE OPLÆG VED

Teknik- og miljødirektør Thorbjørn Sørensen, Middelfart Kommune

Viceborgmester Aase Nyegaard (L), Sønderborg Kommune

Planstrategisk chefkonsulent Charlotte Lorentzen,

Bystrategisk stab, Odense Kommune

WORKSHOPLEDERE ER Projektleder Nanna Sverrild og projektleder Anne Grave, DAC

M

MARKEDSPLADSEN

torsdag den 1. oktober kl. 14.00-16.30

- *Sammensæt dit eget program*

Den regionale bys markedsplads er åben for alle byplanmødets deltagere ved ankomst og i kaffepausen torsdag formiddag.

Torsdag eftermiddag kl. 14.00-16.30 er markedspladsen åben for de deltagere, der har tilmeldt sig.

På markedspladsen kan alle:

- opleve de 17 markedsstande, hvor standholderne præsenterer deres ideer, projekter og metoder
- netværke eller købe ind i den regionale egnsbutik

Deltagere der har tilmeldt sig markedspladsen kan desuden:

- overvære de fire oplæg om konkrete bud på regionale byer
- få en præsentation af de fem aktuelle regionale vækst- og udviklingsstrategier

STANDENE

Hvordan ser Danmark ud i 2050?

■ Nanna Sverrild og Lars Fjendbo Møller, Dansk Arkitekturcenter (DAC)

Dyrk din by

■ Dennis Grønbæk Christensen og Maria Engsig Østergaard, Guldborgsund Kommune

Flyt til Vinge

■ Marie Horskær Partoft og Thomas Sichelkow, Frederikssund Kommune

Genopliv egnen

■ Holger Dahl og Rikke Juul Gram, Schønherr

CityLAB - et bystrategisk samarbejdslaboratorium

■ Lise Juul Madsen og Louise von Müllen, 12byer

Ringbyen – Fra vision til handling

■ Vibeke Linde-Strandby og Anja Kraag, Ringbysamarbejdet

Lollands bymønster

■ Henrik Madsen og Magnus Klamer, Lolland Kommune

HERNING+

■ Rasmus Cassøe Bascon og Carsten Gørtz Pedersen, Sadolin og Albæk

De 5 regionale vækst- og udviklingsstrategier

■ Danske Regioner

Regionale bevægelsesmønstre

■ Bente Lindstrøm og Michael Weber, LE34

Mød en forsker

■ Besøg Center for Strategisk Byforskning, der præsenterer ny forskning indenfor lokal og regional udvikling.

Affolkningskort som strategisk værktøj

■ Michelle Nielsen-Dharmaratne og Christian Achermann, Urland

” *Konkurrencestaten mangler nogle mekanismer – målet er at skabe økonomisk vækst, men vi har brug for planlægningen til at kvalitetssikre udviklingen*

Arkitekt m.a.a. Boris Brorman Jensen

4 BUD PÅ REGIONALE BYER

Oplæg på Markedspladsen torsdag den 1. oktober 2015 – mellem klokken 14 og 16.30.

I fire korte oplæg betragter vi den regionale by fra forskellige vinkler. Sammen med oplægsholderne får vi blandt andet et indblik i aktørernes roller, processerne og den politiske beslutningskraft.

Mødeledere: Maj Green, formand for Dansk Byplanlaboratoriums bestyrelse og vicedirektør i Gladsaxe Kommune og Jes Møller, næstformand for Dansk Byplanlaboratoriums bestyrelse og direktør i Køge Kyst P/S

Kl 14.00 – 14.30

Bevægelser der binder os sammen

Hør afdelingschef Rune Stig Mortensen fortælle om hvorfor Region Syddanmark har taget initiativ til at samle den nyeste viden om danske byer og byregioner på byregioner.dk

Kl 14. 40 – 15.10

Fra skåltale til virkelighed

Samarbejdet om Den Østjyske Millionby er dødt, men arkitekt m.a.a. Boris Brorman Jensen vurderer, at behovet for en overordnet plan, som var intentionen bag DØM, stadig er højaktuelt. Hør ham fortælle hvorfor.

Kl 15. 20 – 15.50

Efter brylluppet

Hør chefkonsulent i Concito Susanne Kravack, der er tidligere direktør i Trekantsarbejdet, give sine bud på hvorfor nogle bysamarbejder taber pusten, og hvad der skal til for at få dem til at lykkes.

Kl 16. 00 – 16.30

Den regionale kommune

Hør kommunaldirektør Bo Rasmussen fortælle om, hvordan han oplever samarbejdet mellem kommuner, stat og regioner, og hvordan Gladsaxe Kommune opfatter sin egen rolle i varetagelsen af de regionale interesser.

Dansk Byplanlaboratorium

■ Direktør Ellen Højgaard Jensen, Dansk Byplanlaboratorium

Smart City

■ Signe Sloth Hansen og Vilfred Hvid, Kuben Management

Byregion Fyn

■ Jacob Pedersen og Poul H. Mathiesen, Byregion Fyn

Grænseoverskridende planlægning med digitale instrumenter

■ Flemming Munck og Uffe Gross, NIRAS

Bo i NærHeden

■ Ole Møller, Lene Madsen og Maya Arffmann, NærHeden P/S

Skrump med kvalitet

■ Rosa Philippine Schollain og Karsten Kolle, Vordingborg Kommune

Nordmap

■ Julien Grunfelder og Christian Fredricsson fra Nordregio – Nordic Centre for Spatial Development

Den grønne vinkel

■ Dorthe Brogaard og Mette Bahrenscheer, Planværkstedet

Byplanprisen – de nominerede er...

■ Lene Krogh, bestyrelsesmedlem i Dansk Byplanlaboratorium og medlem af byplanprisjuryn

Via QR koden kan du læse mere om markedspladsen på byplanlaboratoriets hjemmeside

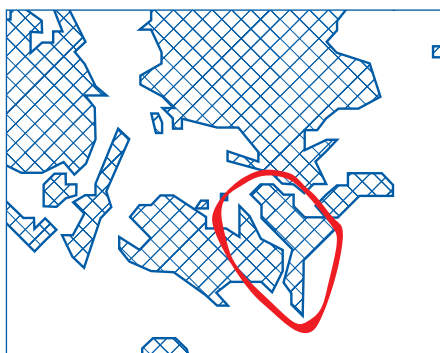

UDFLUGTER

Fredag den 2. oktober
kl. 9.00-14.30

Fredag morgen starter alle udflugter fra Nykøbing F-hallen kl. 9.00. Der vil være bustransport dertil fra hotellet. Udflugterne ankommer til Panteren i Vordingborg kl. 14.30, hvor der er fælles afslutning (se side 3). Der er loft over deltagerantallet på de enkelte udflugter. Når du tilmelder dig, vil vi bede dig om at angive dine ønsker om deltagelse i prioriteret rækkefølge. Dine ønsker efterkommes i den rækkefølge, tilmeldingerne modtages (først til mølle).

- 1 Slotsbryggen i Nykøbing F.
- 2 Gedser Odde, Danmarks sydligste punkt.
- 3 Dyrk din by – skolehaver på Ydre Østerbro.

1

Slotsbryggen i Nykøbing F.

Byvandring arrangeret i samarbejde med Guldborgsund Kommune

Hvordan fastholder man et aktivt bycenter i Nykøbing F? Byvandringen starter i byens vækstcenter – det nye bykvarter *Slotsbryggen*, hvor kommunen arbejder med fornyelse og bevarelse af byens identitet. Her oplever vi de blandede byfunktioner som biografcenter, restauranter og erhverv, samt attraktive boliger omkring et nyt åbnet åforløb tæt på havnemiljøet. Vi møder byen på en hverdag og oplever den fysiske omdannelse af byens rum, arbejdet med at etablere rammer for byens puls og drivkræfter, som fx kulturinstitutioner, byens teater og galleriet i Vandtårnet.

2

Dyrk din by!

Bustur arrangeret i samarbejde med Guldborgsund Kommune

Hvordan fremtidssikrer man provinsbyforstaden? På udflugten oplever vi forstadskvarteret *Ydre Østerbro*, der omdannes ud fra temaet *Dyrk Din By*. En byomdannelse, hvor kommunen i samarbejde med lokale kræfter styrker kvarterets bosætning og brand igennem dyrkning af kvalitetsfødevarer og uddannelses tilbud. Vi går gennem kvarteret og hører om planerne for en transformation af et ældre industriområde og besøger *skolehaver og dyrkningshaver* i et alment boligbyggeri. Desuden vil vi se på planerne for en idrætscampus og udbygning af en uddannelsescampus med en ny folkeskole i sammenhæng med ungdomsuddannelser.

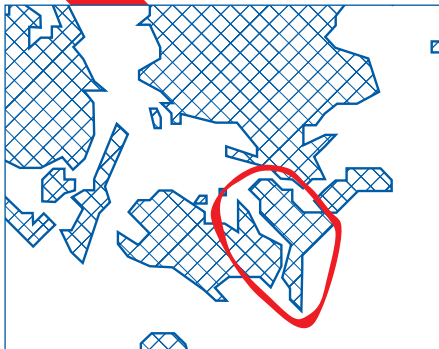
3

Kvalitet i kystbyerne

Bustur arrangeret i samarbejde med Guldborgsund Kommune

Udflugten viser eksempler på omdannelse af mindre byer, hvor kvalitetsforbedring sker gennem aktiv borgerdeltagelse. På vej mod *Gedser* hører vi om planerne for omdannelse af en landsby i symbiose med en aktiv færgenhavn. Vi bliver introduceret til de store investeringer i ny færgenhavn og fremtidssikring af *Gedser havn*. Her tages der hensyn til bevaring og genbrug af historiske bygninger, og havneudviklingen tilpasses byen og naturområderne. Vi besøger *Formidlingshuset Marinestationen på Gedser Odde*. Her hører vi om udfordringer ved omdannelse i kystlandskabet. Desuden besøger vi ferie- og badebyen *Marielyst* med det ny anlagte torve- og strandstrøg, som indgår i kampagnen *Kvalitet i kysternes turistbyer*.

4

Kulturelle fyrtårne

Bustur arrangeret i samarbejde med Guldborgsund Kommune
 Hvordan understøtter de regionale kulturinstitutioner og events Guldborgsund Kommunes erhvervsudvikling, bosætning og turisme? Det undersøger vi på udflugten, hvor vi besøger *Middelaldercentret i Nykøbing F.* Her oplever vi centrets betydning for den regionale turisme og hører om, hvordan en fortsat udbygning og fornyelse er nødvendig. Vi besøger kystbyen *Nysted* og møder initiativtagerne bag byens mange initiativer til gavn for regionen, fx den årlige hajkutter festival og Middelalderfestival. På en kort byvandring hører vi om Nysted bys potentiale som bosætningsby, især for den ældre generation. Desuden besøger vi *Fuglsang Kunstmuseum*, som er placeret i herregårdslandskabet. Her bliver vi introduceret til den videre udbygning af et bredt kulturtilbud.

5

Marielyst – Østersøkystens ferieby

Cykeltur arrangeret i samarbejde med Guldborgsund Kommune

Hvordan skaber vi kvalitet i feriebyen? Og hvordan sikrer vi en attraktiv ferieresort og hvad sker der, når flere og flere ferieboliger bliver til permanente boliger? Udflugten går til den gamle ferieby *Marielyst*, hvor vi oplever Østersøkystens ferieby's udvikling og udfordringer, herunder bevaring kontra fornyelse gennem planlægning. Vi bliver introduceret til et nyt pierprojekt og de udfordringer, der er ved at udnytte kystlandskabet. Desuden bliver vi introduceret til planlægning omkring udvikling af et stort fredet naturområde i samarbejde med lodsejerne. Vi cykler af sted fra *Bøtø Nor Fuglereservat*, videre til en *naturmotionspladsen ved Lupintorvet* og herfra gennem sommerhusområdet til *Marielyst torve- og strandstrøg* – i alt en cykeltur på 8 km.

6

Lokale fødevarer

Bustur arrangeret i samarbejde med Guldborgsund Kommune

Hvordan kan lokal fødevarerproduktion bruges som strategisk instrument til udvikling af sammenspillet mellem by og land? Vi besøger *Knuthenlund Gods*, en af egnens store producenter af økologiske fødevarer. Her oplever vi, hvordan landbrugsdrift, produktion og oplevelser foregår og udvikles i et lokalt, regionalt og globalt marked, og hvordan dette kan forenes. I *Sakskøbing* hører vi om det stærkt lokalt forankrede projekt *The Little Apple*, der med madskole og egnsbutik vil gøre Sakskøbing til verdens bedste lille by. Vi besøger *Hotel Saxkjøbing*, der skaber oplevelser med basis i lokale fødevarer og hører om byens årlige frugtfestival, som brand for tiltræknings- og udviklingspotentiale – både for Sakskøbing og Lolland-Falster.

4 Marielyst torve- og strandstrøg.

5 Fuglsang Museum.

6 Kvalitetsfødevarer fra Lolland.

4

5

7

Femern og den regionale udvikling

Bustur arrangeret i samarbejde med Femern A/S og Lolland kommune.

Det meget store anlægsprojekt, Femernforbindelsen, kan skabe muligheder for hele regionen, men mest direkte påvirkes Lolland-Falster og området Holeby-Rødby-Rødbyhavn. Med den markante affolkning i netop dette område opstår der med Femernprojektet et spændingsfelt mellem udvikling og afvikling. På udflugten besøger vi *Videnscenter Råhavegård*, der er hjemsted for en række organisationer, der bidrager til regional udvikling. Derefter kører vi videre til landskabet ved *Holeby-Rødby-Rødbyhavn*, der i Lolland Kommunes nye bymønster er udpeget som ét samlet udviklingsområde. Her hører vi om den nye station, udviklingsplaner for området og den igangværende planlægning for midlertidige boliger til tunnelbyggere. Desuden skal vi på *Femern Infocenter* høre om verdens største sænketunnel.

8

Maribo – klosterby under forandring

Bustur med byvandring arrangeret i samarbejde med Lolland Kommune

Maribo by er et vigtigt historisk og kulturelt omdrejningspunkt for Lolland. Byen er imidlertid udfordret af ændrede byroller og nye handelsmønstre. De konkrete spor er en bykerne, der mister funktion og sammenhæng. Første skridt i retning af en målrettet omstilling af byen er et strategisk byrumsprogram og en områdefornyelse. På udflugten besøger vi *Maribo Torv* og *Banegårdspladsen*. Her udfolder vi tankerne bag byrumsprogrammet, der skal være med til at drive byens omstilling. Der arbejdes med at skabe nye byrum af høj kvalitet, øge funktionstætheden i bykernen og sikre den fysiske sammenhæng mellem bykerne og *Naturpark Maribosøerne*. Vi oplever den unikke natur med en søvandring ved *Maribosøerne*.

9

Nakskov – metropol i landzone

Bustur med byvandring arrangeret i samarbejde med Lolland Kommune

Nakskov er byen, der rummer nærmest umulige modsætninger. Som Lolland Kommunes største by og gammel industriby er byen udfordret af faldende befolkningstal med synlige konsekvenser. *Nakskov* er desuden oversvømmelsestruet. Et strategisk byrumsprogram danner grundlaget for en nødvendig omstilling af bymidten. På byvandringen til *Axeltorv* udfolder vi tankerne bag programmet. Vi besøger *Søhusene*, hvor traditionelle boligblokke er transformeret til færre boliger, som svar på en faldende efterspørgsel på almene boliger. Vi ser på muligheder for klimatilpasning og højvandssikring ved *Nakskov Havn* og taler om de udfordringer, der opstår ved fortsat at satse på en aktiv erhvervshavn tæt på bymidten, som samtidig skal være et samlingspunkt for byens borgere.

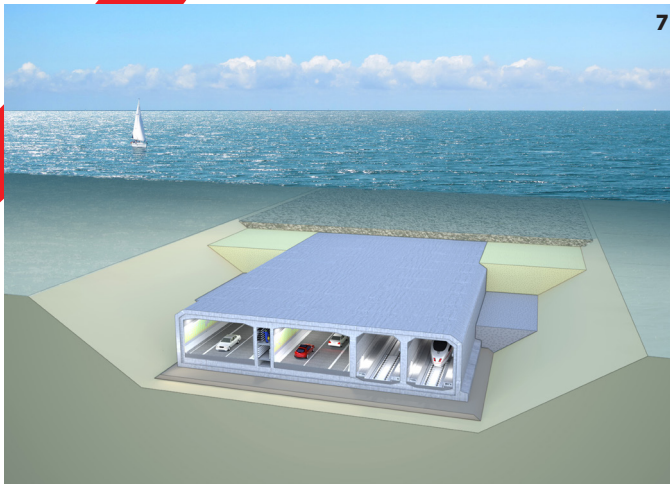
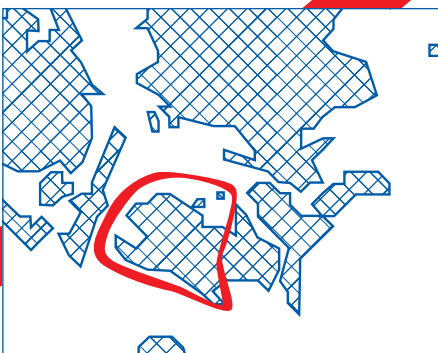
7 Visualisering af Femern Bælt-tunnelen.

8 Maribo Domkirke.

9 Nakskov – udsigt til Axeltorv og fjorden i baggrunden.

9

7

8

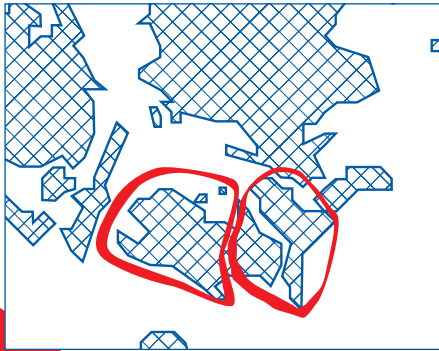

10

Landskaber og borgerdrevet udvikling

Bustur arrangeret i samarbejde med Lolland Kommune

Lolland Kommunes planstrategi prioriterer den fremtidige udviklingsindsats i hovedbyerne Maribo og Nakskov. Det gør betydningen af lokalt engagement og satsning på stedbundne kvaliteter afgørende for udviklingen i landdistrikterne. På udflugten fortælles om kommunens landskabsanalyse og landskabsfredninger i *Ravnby Bakker*. Her skal vi se på værdifulde landskaber samt opleve *landart-værket Dodekalitten* og møde ildsjælene bag. Vi oplever herregårdslandskaber og besøger virksomheden *Knuthenlund* – en af Lollands talrige herregårde. Vi skal møde mennesker, der viser, hvad tværgående partnerskaber kan løfte i lokalt, og vi lægger op til en snak om kommunens nedrivningsindsats. I *havnebyen Bandholm* ser vi projektet *Porten til Lolland*.

11

Grøn omstilling – energi til udvikling

Bustur med byvandring arrangeret i samarbejde med Lolland Kommune

Lolland producerer fem gange så meget grøn strøm, som øen selv forbruger. På udflugten oplever vi først virksomheden *Eon i Rødbyhavn*, der er ansvarlig for driften og vedligeholdelsen af vindmølleparken *Rødsand 2* – et af verdens største havbaserede vindkraftanlæg. Vi oplever *Visual Climate Center i Holeby*, der har til huse i den gamle *Holeby Sukkerfabrik* og er et eksempel på omdannelse af et gammelt industrianlæg til nye funktioner. Vi får en demonstration af *Science on a sphere*, der er en visuel formidling af klimaforandringer. Undervejs gør vi stop ved *Knuthenborg Park*, hvor vi ser tre nye vindmøller af den type, som der i løbet af de næste år skal opstilles 40-45 af på Lolland. De forventes at kunne dække yderligere 36.000 husstandes strømbehov i regionen.

12

Sydhavsøernes sølandskab

Bustur med færgesejls arrangeret i samarbejde med Vordingborg og Guldborgsund kommuner

Det unikke sølandskab byder på store rekreative muligheder, men er samtidig et produktionslandskab. Udflugten begynder i *Stubbekøbing* på Falsters nordkyst, hvor vi ser byen og hører om den igangværende byfornyelse. Herefter tager vi færgen *Ida* under de to broer, og hører om naturområde og fiskefarme ved *Sortsø Gab*. Desuden hører vi om planerne for den nye *Storstrømsbro* og får et historisk tilbageblik på *Vordingborg Slots* relation til vandet. Færgen lægger til i *Vordingborg Sydhavn*, som er en havnefront med nyere bebyggelse, hvor turen afsluttes i *Kulturarkaden*, der huser bibliotek og musikskole.

11

10

10 Dodekalitten i Ravensby Bakker.

11 Vindmøller på Lolland.

12 Picnic i kystlandskabet.

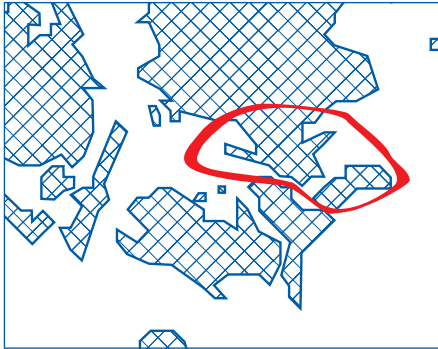

12

13 Hvor mange trin er der? Trappe ved Møns Klint

14 Byport i Vordingborg.

13

Møns landsbyer og landskaber

Bustur arrangeret i samarbejde med Vordingborg Kommune

Til trods for smukke landskaber er Møn præget af affolkning. Kommune og borgere gør en stor indsats for at sikre kvaliteten af landsbyer og landsbyhuse, og på udflugten møder vi de lokale ildsjæle. Vi besøger *Elmelunde Landsbypark* og hører om projektet. Vi besøger *projekthuset Østerpol i vejkantsbyen Borre*, hvor landsbyledelsen byder på kaffe. Vi kører længere mod øst og hører undervejs om stiprojektet *Camønoen*. Vi spiser frokost på det arkitektonisk spektakulære *Geocenter Møn*, som ligger på kanten af Møns Klint og hører om udfordringer ved placeringen af centeret. De hurtige kan nå at tælle, hvor mange trin, der er ned til strandkanten.

14

Vordingborg bymidte – identitet og samarbejde

Bustur med byvandring arrangeret i samarbejde med Vordingborg Kommune

Som mange mindre provinsbyer står Vordingborg over for en række udfordringer: Tilbagegang i detailhandlen, en død bymidte og et kedeligt image. Men Vordingborg Kommune vil med et byfornyelsesprogram udvikle livet i bymidten i et bredt samarbejde med byens aktører. Vi besøger *Danmarks borgcenter*, hvor vi hører om museets rolle i bysamarbejdet. Senere besøger vi *Vordingborg bymidte*, hvor vi diskuterer udviklingspotentialerne. Vi hører om projekt *De røde løbere*, der vil etablere nye opholds- og aktivitetsrum og stiforbindelser mellem bymidten og de steder, hvor mange færdes i dagligdagen. På udflugten møder vi desuden en række af byens samarbejdsparter, der hver for sig vil fortælle om deres arbejde for byen.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Byplanmødets hovedforedrag, frokost, delmøder og markedsplads, torsdag den 1. oktober finder sted i *Panteren*, Solbakkevej 42-56, 4760 Vordingborg. Herefter vil der være transport til hoteller, indtjek og senere transport til aftenarrangementet, som finder sted i *Nykøbing F-hallerne*, Nørre Boulevard 4A, 4800 Nykøbing F. Fredag morgen afhentes alle deltagere fra hotellerne og køres til Nykøbing F-hallerne hvorfra alle udflugter afgår. Den fælles afslutning finder sted i Panteren i Vordingborg – og deltagere i bil kan med fordel parkere bilen ved Panteren, da byplanmødet både starter og slutter her.

Tilmelding og betaling

Tilmelding til byplanmødet foretages online på vores hjemmeside www.byplanlab.dk. Tilmelding skal være Dansk Byplanlaboratorium i hænde senest mandag den 10. august 2015. Bekræftelse og faktura fremsendes, når tilmelding er modtaget i Byplanlaboratoriet. Ved afbud efter tilmeldingsfristen den 10. august og til og med onsdag den 16. september 2015 betales et gebyr på kr. 500,-. Ved afbud efter den 16. september betales den fulde deltagerafgift. Der er loft over deltagerantallet, og det kan blive nødvendigt at prioritere tilmeldingerne efter modtagelsesdato. I givet fald oprettes en venteliste.

Deltagerafgift

Prisen pr. deltager fra kommuner, regioner og andre, der yder fuldt tilskud til Dansk Byplanlaboratorium i 2015 er kr. 5.400,-. Der ydes rabat til studerende og arbejdsløse. For alle andre er deltagerafgiften kr. 7.200,-. Afgiften inkluderer måltider med drikkevarer, buskørsel til hotel, udflugter og deltagermateriale. Overnatning er ikke inkluderet i deltagerafgiften, men bestilles separat.

Overnatning

OrgaNicer står for formidling af hotelværelser i forbindelse med byplanmødet. Reservation af hotelværelser foretages online via link til OrgaNicer på www.byplanlab.dk. Reservation skal være OrgaNicer i hænde senest mandag den 10. august 2015. Reservationer sker i den rækkefølge de modtages. Bekræftelse og faktura fremsendes fra og betales til OrgaNicer. Yderligere information om overnatning kan fås ved henvendelse direkte til OrgaNicer: Tania Nørgaard Mikkelsen, tlf. 96 27 22 26, e-mail: mail@organicer.dk

Programmet er udsendt af Dansk Byplanlaboratorium, juni 2015.

TILRETTELÆGGELSE: Christian Broen (ansv.), Ellen Højgaard Jensen, Marianne Bendixen, Ny Weisser Øhlenschläger, Sigrid Jessen og Vibeke Meyling

LAYOUT: Karen Christensen Design, Louise Jakobsen

TRYK: Handy-Print A/S, Skive.

FOTOS ER VENLIGST STILLET TIL RÅDIGHED AF: Femern A/S side 15 i midten. Guldborgsund Kommune: side 10, side 11 øverst og nederst og side 13 øverst og nederst. Kim Schou Naskov: side 17 øverst. Knuthenlund Gods: side 12. Lolland Kommune: side 15 øverst og nederst, side 16. Roger Ellingsen, Statens Vegvesen (side 6), Vordingborg Kommune, side 17 nederst, side 18 øverst og nederst. Dansk Byplanlaboratorium: side 8-9, Henrik Saxgren: Side 19.

” *Regionerne har oparbejdet nogle gode, inddragende arbejdsmetoder, nu hvor de er fri af myndighedsrollen – samskabelse og ejerskab kan styrke meget.*

Sagt på Byplanlaboratoriets fyraftensmøde

Dansk Byplanlaboratorium er en tværfaglig uafhængig institution, der siden 1921 har sat byplanlægning på dagsordenen. Vi deltager i projekter, udgiver blade og afholder kurser og konferencer.

Med det **DEN REGIONALE BY – GRÆNSELØS PLANLÆGNING**, som det 65. danske Byplanmøde vil Dansk Byplanlaboratorium facilitere samarbejder og møder mellem mennesker, mellem politikere og planlæggere, mellem land og by, center og periferi, mellem det faglige, det festlige og det fornøjelige.

